

ATODLEN 11

Darpariaethau Diogelu

RHAN 1

Diogelu ymgwymerwyr trydan, nwy, dŵr a charthffosiaeth

1. Mae darpariaethau'r Rhan hon yn cael effaith oni chytunir fel arall yn ysgrifenedig rhwng yr ymgwymerwr a'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw.

2. Yn y Rhan hon—

ystyr “cyfarpar amgen” yw cyfarpar amgen sy'n ddigonol i alluogi'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw i gyflawni ei swyddogaethau statudol mewn modd nad yw'n llai effeithlon na chynt; ystyr “cyfarpar”—

- (a) yn achos ymgwymerwr cyfleustod o fewn paragraff (a) o'r diffiniad o'r term hwnnw, yw llinellau trydan neu safle trydanol (fel y'u diffiniwyd yn Neddf Trydan 1989⁽¹⁾) sy'n eiddo i'r ymgwymerwr cyfleustod neu sy'n cael eu cynnal a'u cadw gan yr ymgwymerwr cyfleustod;
- (b) yn achos ymgwymerwr cyfleustod o fewn paragraff (b) o'r diffiniad o'r term hwnnw, yw unrhyw brif bibellau, pibellau neu gyfarpar arall sy'n eiddo i'r ymgwymerwr cyfleustod neu sy'n cael eu cynnal a'u cadw gan yr ymgwymerwr cyfleustod at ddibenion cyflenwi nwy;
- (c) yn achos ymgwymerwr cyfleustod o fewn paragraff (c) o'r diffiniad o'r term hwnnw, yw prif bibellau, pibellau neu gyfarpar arall sy'n eiddo i'r ymgwymerwr cyfleustod neu sy'n cael eu cynnal a'u cadw gan yr ymgwymerwr cyfleustod at ddibenion cyflenwi dŵr; a
- (d) yn achos ymgwymerwr cyfleustod o fewn paragraff (d) o'r diffiniad o'r term hwnnw—
 - (i) yw—
 - (aa) unrhyw ddraen neu weithfeydd a freiniwyd yn yr ymgwymerwr cyfleustod o dan Ddeddf y Diwydiant Dŵr 1991; a
 - (bb) unrhyw garthffos y'i breiniwyd felly neu'n sy'n destun hysbysiad o fwriad i'w mabwysiadu a roddwyd o dan adran 102(4) o'r Ddeddf honno⁽²⁾ neu gytundeb i fabwysiadu a wnaed o dan adran 104 o'r Ddeddf honno, a
 - (ii) yn cynnwys prif bibell slwtsh, prif bibell waredu (o fewn ystyr adran 219 o'r Ddeddf honno) neu ollyngfa garthffosiaeth ac unrhyw dyllau archwilio, siaffftiau awyru, pypiau neu ategolion eraill sy'n ffurfio rhan o unrhyw gyfryw garthffos, draen neu weithfeydd,

ac ym mhob achos yn cynnwys unrhyw strwythur y mae cyfarpar wedi'i osod neu i'w osod ynddo neu sy'n rhoi neu a fydd yn rhoi mynediad i gyfarpar;

mae “swyddogaethau” yn cynnwys pwerau a dyletswyddau;

mae “mewn”, yng nghyd-destun cyfeirio at gyfarpar neu gyfarpar amgen mewn tir, yn cynnwys cyfeiriad at gyfarpar neu gyfarpar amgen o dan, dros neu ar dir;

ystyr “ymgwymerwr cyfleustod” yw—

- (a) unrhyw ddeiliad trwydded o fewn ystyr Rhan 1 o Ddeddf Trydan 1989;

⁽¹⁾ 1989 p. 29.

⁽²⁾ Diwygiwyd adran 102(4) gan adran 96 o Ddeddf Dŵr 2003. Diwygiwyd adran 104 gan adran 96 o Ddeddf Dŵr 2003 a Rhan 3 o Atodlen 9 i'r ddeddf honno a chan adran 42(3) o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 (p. 29).

Statws This is the original version (as it was originally made). Dim ond ar ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

- (b) cludwr nwy o fewn ystyr Rhan 1 o Ddeddf Nwy 1986(3);
- (c) ymgwymerwr dŵr(4); a
- (d) ystyr ymgwymerwr carthffosiaeth, ar gyfer ardal y gweithfeydd ar y tir, ac mewn perthynas ag unrhyw gyfarpar, yw'r ymgwymerwr cyfleustod y mae'n eiddo iddo neu sy'n ei gynnal a'i gadw.

3. Nid yw'r Rhan hon yn gymwys i—

- (a) cyfarpar y mae cysylltiadau rhwng yr ymgwymerwr a'r ymgwymerwr cyfleustod mewn perthynas ag ef yn cael eu rheoleiddio gan Ran 3 o Ddeddf 1991; a
- (b) y gweithfeydd llanwol.

4. Er gwaethaf unrhyw ddarpariaeth yn y Gorchymyn hwn neu unrhyw beth a ddangosir ar blan y tir, rhaid i'r ymgwymerwr beidio â chaffael unrhyw gyfarpar ac eithrio drwy gytundeb.

5.—(1) Os yw'r ymgwymerwr, drwy arfer y pwerau a roddir gan y Gorchymyn hwn, yn caffael unrhyw fuddiant mewn unrhyw dir y mae unrhyw gyfarpar yn cael ei osod arno, ni chaniateir tynnu ymaith y cyfarpar hwnnw o dan y Rhan hon, ac ni chaniateir diddymu unrhyw hawl gan ymgwymerwr cyfleustod i gynnal a chadw'r cyfarpar hwnnw yn y tir hwnnw, oni bai bod cyfarpar amgen wedi cael ei adeiladu a'i fod yn weithredol er boddhad rhesymol yr ymgwymerwr cyfleustod dan sylw.

(2) Os yw'r ymgwymerwr, at ddiben gweithredu unrhyw weithfeydd mewn, ar neu o dan unrhyw dir sy'n caei brynu, ei ddal, ei feddiannu neu ei ddefnyddio o dan y Gorchymyn hwn, yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw gyfarpar a osodwyd yn y tir hwnnw gael ei dynnu ymaith, rhaid iddo roi hysbysiad ysgrifenedig o'r gofyniad hwnnw i'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw, ynghyd â phlan a thrawslun o'r gwaith a gynigir a lleoliad arfaethedig y cyfarpar amgen sydd i'w ddarparu neu i'w adeiladu; ac yn yr achos hwnnw (neu os oes angen i ymgwymerwr cyfleustod yn rhesymol dynnu ymaith unrhyw ran o'i gyfarpar o ganlyniad i arfer unrhyw un o'r pwerau a roddir gan y Gorchymyn hwn), rhaid i'r ymgwymerwr, yn ddarostyngedig i is-baragraff (3) roi i'r ymgwymerwr cyfleustod y cyfleusterau a'r hawliau angenrheidiol i adeiladu cyfarpar amgen mewn tir arall o eiddo'r ymgwymerwr ac wedyn i gynnal a chadw'r cyfarpar hwnnw.

(3) Os oes cyfarpar amgen neu unrhyw ran o'r cyfryw gyfarpar i'w adeiladu mewn man arall ac eithrio ar dir arall yr ymgwymerwr, neu os na all yr ymgwymerwr roi'r cyfryw gyfleusterau a'r hawliau ag a grybwyllir yn is-baragraff (2) yn y tir y mae'r cyfarpar amgen neu ran o'r cyfryw gyfarpar i'w adeiladu ynddo, rhaid i'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw, ar ôl cael hysbysiad ysgrifenedig i'r perwyl hwnnw gan yr ymgwymerwr, cyn gynted ag y bo'n rhesymol bosibl, ddefnyddio ei ymdrechion gorau i gael y cyfleusterau a'r hawliau angenrheidiol yn y tir y mae'r cyfarpar i'w adeiladu ynddo.

(4) Rhaid i unrhyw gyfarpar amgen sydd i'w adeiladu yn nhir yr ymgwymerwr o dan y Rhan hon gael ei adeiladu yn y cyfryw fodd ac yn y cyfryw linell neu leoliad ag y cytunir arnynt rhwng yr ymgwymerwr cyfleustod dan sylw a'r ymgwymerwr neu, yn niffyg cytundeb, ag y'u setlir drwy gymrodeddu yn unol ag erthygl 49 (cymrodeddu).

(5) Rhaid i'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw, ar ôl cytuno ar y cyfarpar amgen sydd i'w ddarparu neu i'w adeiladu neu ei setlo drwy gymrodeddu yn unol ag erthygl 49 (cymrodeddu), ac ar ôl rhoi i'r ymgwymerwr cyfleustod unrhyw gyfryw gyfleusterau a hawliau ag y cyfeirir atynt yn is-baragraff (2) neu (3), heb oedi diangen ddechrau adeiladu a gweithredu'r cyfarpar amgen ac wedyn dynnu ymaith unrhyw gyfarpar y mae'n ofynnol gan yr ymgwymerwr ei dynnu ymaith o dan ddarpariaethau'r Rhan hon.

(6) Er gwaethaf is-baragraff (5), os yw'r ymgwymerwr yn rhoi hysbysiad yn ysgrifenedig i'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw ei fod yn dymuno cwblhau ei hun unrhyw waith, neu ran o unrhyw

(3) 1986 p. 44. Diffinnir "cludwr nwy" yn adran 7. Amnewidiwyd adran 7 newydd gan adran 5 o Ddeddf Nwy 1995 (p. 45) ac fe'i diwygiwyd ymhellach gan adran 76 o Ddeddf Cyfleustodau 2000.

(4) Diffinnir "ymgwymerwr dŵr" yn Atodlen 1 i Ddeddf Dehongli 1978.

waith mewn cysylltiad ag adeiladu neu dynnu ymaith gyfarpar mewn unrhyw dir sy'n eiddo i'r ymgwymerwr, rhaid i'r gwaith hwnnw, yn lle cael ei gwblhau gan yr ymgwymerwr cyfleustod, gael ei gwblhau gan yr ymgwymerwr heb oedi diangen o dan oruchwyliaeth yr ymgwymerwr cyfleustod, os y'i rhoddir, ac er boddhad rhesymol yr ymgwymerwr cyfleustod.

(7) Nid oes dim yn is-baragraff (6) yn awdurdodi'r ymgwymerwr i gwblhau lleoli, gosod, sadio, gwasgu, tynnu, cysylltu neu ddatgysylltu unrhyw gyfarpar, neu gwblhau unrhyw lenwi o amgylch y cyfarpar (pan fo'r cyfarpar yn cael ei osod mewn ffos) o fewn 300 milimetr i'r cyfarpar.

6.—(1) Pan fo'r ymgwymerwr yn rhoi i ymgwymerwr cyfleustod, yn unol â'r Rhan hon, gyfleusterau a hawliau i adeiladu a chynnal a chadw cyfarpar amgen yn nhir yr ymgwymerwr yn lle'r cyfarpar sydd i'w dynnu ymaith, rhaid i'r cyfleusterau a'r hawliau hynny gael eu rhoi ar y cyfryw delerau ac amodau ag y cytunir arnynt rhwng yr ymgwymerwr a'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw neu, yn niffyg cytundeb, ag y'u setlir drwy gymrodeddu yn unol ag erthygl 49 (cymrodeddu).

(2) Wrth setlo'r telerau ac amodau hynny mewn cysylltiad â'r cyfarpar amgen sydd i'w adeiladu yn neu ar hyd y prosiect awdurdodedig, rhaid i'r cymrodeddwr—

- (a) gweithredu pob un o ofynion rhesymol yr ymgwymerwr o ran sicrhau diogelwch a gweithrediad effeithlon y prosiect awdurdodedig a sicrhau unrhyw newidiadau neu addasiadau canlyniadol i'r cyfarpar amgen ag sy'n ofynnol er mwyn atal ymyriadau â gweithfeydd awdurdodedig yr ymgwymerwr; a
- (b) i'r graddau y mae'n rhesymol ac yn ymarferol gwneud hynny o dan amgylchiadau'r achos penodol, weithredu telerau ac amodau, os o gwbl, sy'n gymwys i'r cyfarpar a adeiladwyd yn neu ar hyd y prosiect awdurdodedig y mae'r cyfarpar amgen i'w roi yn ei le.

(3) Os yw'r cyfleusterau a'r hawliau sydd i'w rhoi gan yr ymgwymerwr mewn cysylltiad ag unrhyw gyfarpar amgen, a'r telerau ac amodau y mae'r cyfleusterau a'r hawliau hynny i'w rhoi yn ddarostyngedig iddynt, ym marn y cymrodeddwr, yn llai ffafriol ar y cyfan i'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw na'r cyfleusterau a'r hawliau y mae'n eu mwynhau mewn cysylltiad â'r cyfarpar sydd i'w dynnu ymaith a'r telerau ac amodau y mae'r cyfleusterau a'r hawliau hynny yn ddarostyngedig iddynt, rhaid i'r cymrodeddwr wneud y cyfryw ddarpariaeth i'r ymgwymerwr ddigolledu'r ymgwymerwr cyfleustod ag yr ymddengys yn rhesymol i'r cymrodeddwr wedi iddo roi sylw i holl amgylchiadau'r achos penodol.

7.—(1) Heb fod yn llai na 28 diwrnod cyn dechrau ar unrhyw weithfeydd o'r math y cyfeirir ato ym mharagraff 5(2) sydd wrth ymyl unrhyw gyfarpar nad yw'r ymgwymerwr wedi'i gwneud yn ofynnol ei dynnu ymaith o dan yr is-baragraff hwnnw, neu a fydd yn effeithio neu a all effeithio ar y cyfryw gyfarpar, rhaid i'r ymgwymerwr gyflwyno i'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw blan, trawslun a disgrifiad o'r gweithfeydd i'w cwblhau.

(2) Rhaid i'r gweithfeydd hynny gael eu cwblhau yn unol â'r cynllun, y trawslun a'r disgrifiad a gyflwynwyd o dan is-baragraff (1) yn unig ac yn unol â'r cyfryw ofynion rhesymol ag a wneir yn unol ag is-baragraff (3) gan yr ymgwymerwr cyfleustod i newid neu fel arall ddiogelu'r cyfarpar, neu i sicrhau mynediad iddo; ac mae gan yr ymgwymerwr cyfleustod yr hawl i wyllo ac archwilio'r gweithfeydd sy'n cael eu cwblhau.

(3) Rhaid i unrhyw ofynion a wneir gan ymgwymerwr cyfleustod o dan is-baragraff (2) gael eu gwneud o fewn cyfnod o 21 diwrnod sy'n dechrau gyda'r diwrnod y cyflwynwyd plan, trawslun a disgrifiad o dan is-baragraff (1) iddo.

(4) Os yw ymgwymerwr cyfleustod, yn unol ag is-baragraff (3) ac o ganlyniad i'r gweithfeydd a gynigir gan yr ymgwymerwr, yn ei gwneud yn ofynnol yn rhesymol dynnu ymaith unrhyw gyfarpar ac yn rhoi hysbysiad ysgrifenedig i'r ymgwymerwr o'r gofyniad hwnnw, mae paragraffau 1 i 6 yn gymwys fel pe bai'r ymgwymerwr wedi'i gwneud yn ofynnol tynnu ymaith y cyfarpar o dan baragraff 5(2).

Statws This is the original version (as it was originally made). Dim ond ar ei ffurf wreiddiol y mae'r eitem hon o ddeddfwriaeth ar gael ar hyn o bryd.

(5) Nid oes dim yn y paragraff hwn yn atal yr ymgwymerwr rhag cyflwyno ar unrhyw adeg neu o bryd i'w gilydd, ond nid mewn unrhyw achos lai na 28 diwrnod cyn dechrau ar unrhyw weithfeydd, blun, trawslun a disgrifiad newydd yn lle'r plan, y trawslun a'r disgrifiad a gyflwynwyd yn flaenorol, ac wedi gwneud hynny mae darpariaethau'r paragraff hwn yn gymwys i'r plan, y trawslun a'r disgrifiad newydd ac mewn cysylltiad â hwy.

(6) Nid yw'n ofynnol i'r ymgwymerwr gydymffurfio ag is-baragraff (1) mewn achos brys, ond yn yr achos hwnnw, rhaid iddo hysbysu'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol a rhoi plan, trawslun a disgrifiad o'r gweithfeydd hynny iddo cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol a rhaid iddo gydymffurfio ag is-baragraff (2) i'r graddau y mae'n rhesymol ymarferol o dan yr amgylchiadau.

8.—(1) Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r paragraff hwn, rhaid i'r ymgwymerwr ad-dalu i ymgwymerwr cyfleustod y treuliau rhesymol y mae'r ymgwymerwr cyfleustod wedi mynd iddynt wrth neu mewn cysylltiad ag—

- (a) archwilio, tynnu ymaith ac ailosod neu adnewyddu, newid neu ddiogelu unrhyw gyfarpar neu adeiladu unrhyw gyfarpar newydd o dan y Rhan hon (gan gynnwys unrhyw gostau yr eir iddynt yn rhesymol neu ddigollediad a delir yn briodol mewn cysylltiad â chaffael hawliau neu arfer pwerau statudol ar gyfer y cyfryw gyfarpar);
- (b) torri unrhyw gyfarpar oddi wrth unrhyw gyfarpar arall, neu wneud unrhyw gyfarpar diangen yn ddiogel, o ganlyniad i arfer unrhyw bŵer gan yr ymgwymerwr o dan y Gorchymyn hwn;
- (c) arolygu unrhyw dir, cyfarpar neu weithfeydd, archwilio, goruchwyllo a monitro gweithfeydd neu osod neu dynnu ymaith unrhyw weithfeydd dros dro sy'n rhesymol angenrheidiol o ganlyniad i arfer unrhyw bŵer gan yr ymgwymerwr o dan y Gorchymyn hwn; a
- (d) unrhyw waith neu beth arall sy'n rhesymol angenrheidiol o ganlyniad i arfer unrhyw gyfryw bŵer gan yr ymgwymerwr,

o fewn cyfnod rhesymol i gael ei hysbysu gan yr ymgwymerwr cyfleustod ei fod wedi mynd i'r cyfryw dreuliau.

(2) Rhaid didynnu o unrhyw swm sy'n daladwy o dan is-baragraff (1) werth unrhyw gyfarpar a dynnwyd ymaith o dan y Rhan hon, y cyfrifir y gwerth hwnnw ar ôl ei dynnu ymaith.

(3) Os yn unol â'r Rhan hon—

- (a) gosodir cyfarpar o fath gwell, o gapasiti ychwanegol neu o ddimensiynau mwy yn lle'r cyfarpar presennol o fath gwaeth, o gapasiti llai neu o ddimensiynau llai; neu
- (b) gosodir cyfarpar (y cyfarpar presennol neu gyfarpar a roddwyd yn lle'r cyfarpar presennol) ar ddyfnder sy'n ddyfnach na'r dyfnder y bu'r cyfarpar presennol, ac na chytunwyd i osod cyfarpar o'r math hwnnw neu'r capasiti hwnnw neu o'r dimensiynau hynny nac i osod cyfarpar ar y dyfnder hwnnw, yn ôl y digwydd, gan yr ymgwymerwr neu, yn niffyg cytundeb, na phenderfynir drwy gymrodeddu yn unol ag erthygl 49 (cymrodeddu) ei bod yn angenrheidiol, yna os oes cost ynghlwm wrth y cyfryw osod wrth adeiladu gweithfeydd o dan y Rhan hon sy'n fwy na'r hyn a fyddai wedi bod ynghlwm pe bai'r cyfarpar a osodwyd wedi bod yn gyfarpar o'r math, y capasiti neu'r dimensiynau presennol, neu ar y dyfnder presennol, yn ôl y digwydd, rhaid i'r swm a fyddai ar wahân i'r is-baragraff hwn yn daladwy i'r ymgwymerwr cyfleustod dan sylw yn rhinwedd is-baragraff (1) gael ei leihau o'r gorswm hwnnw.

(4) At ddibenion is-baragraff (3)—

- (a) nid yw estyn cyfarpar i hyd sy'n fwy na hyd y cyfarpar presennol i'w drin fel pe bai'n gosod cyfarpar o ddimensiynau mwy na rhai'r cyfarpar presennol; a

- (b) phan gytunir ar ddarparu uniad mewn cebl, neu pan benderfynir bod darparu uniad mewn cebl yn angenrheidiol, mae darpariaeth gysylltiedig siambr uno neu dwll archwilio i'w thrin fel pe cytunid arni hefyd neu fel pe penderfynid arni felly.

(5) Rhaid i swm a fyddai ar wahân i'r is-baragraff hwn yn daladwy i ymgwymerwr cyfleustod mewn cysylltiad â gweithfeydd yn rhinwedd is-baragraff (1), os yw'r gweithfeydd yn cynnwys gosod cyfarpar a ddarparwyd yn lle'r cyfarpar a osodwyd fwy na 7 mlynedd a 6 mis yn gynharach roi unrhyw fuddiant ariannol i'r ymgwymerwr cyfleustod sy'n codi drwy ohirio amser adnewyddu'r cyfarpar fel arfer gael ei leihau o swm y buddiant hwnnw.

9.—(1) Yn ddarostyngedig i is-baragraffau (2) a (3), os achosir unrhyw ddifrod i unrhyw gyfarpar oherwydd neu o ganlyniad i adeiladu unrhyw weithfeydd y cyfeirir atynt ym mharagraff 5(2) (heblaw cyfarpar nad yw'n rhesymol angenrheidiol ei atgyweirio o ystyried y bwriad i'w waredu at ddibenion y gweithfeydd hynny) neu eiddo ymgwymerwr cyfleustod, neu oes unrhyw darfu ar unrhyw wasanaeth a ddarperir gan yr ymgwymerwr cyfleustod, rhaid i'r ymgwymerwr—

- (a) dwyn a thalu'r gost y mae'r ymgwymerwr cyfleustod yn rhesymol yn mynd iddi wrth unioni'r cyfryw ddifrod neu wrth adfer y cyflenwad; a
- (b) rhoi digollediad rhesymol i'r ymgwymerwr cyfleustod am unrhyw dreuliau, colled, iawndal, cosb neu gostau eraill y mae'r ymgwymerwr cyfleustod yn mynd iddynt, oherwydd neu o ganlyniad i unrhyw gyfryw ddifrod neu darfu.

(2) Nid oes dim yn is-baragraff (1) yn gosod unrhyw atebolrwydd ar yr ymgwymerwr mewn cysylltiad ag unrhyw ddifrod neu darfu i'r graddau y gellir ei briodoli i weithred, esgeulustod neu ddiffyg ymgwymerwr cyfleustod, ei swyddogion, ei weision, ei gontractwyr neu ei asiantau.

(3) Rhaid i ymgwymerwr cyfleustod roi rhybudd rhesymol i'r ymgwymerwr am unrhyw hawliad neu archeb am dâl ac ni chaniateir gwneud unrhyw setliad na chyfaddawd heb gydsyniad yr ymgwymerwr y mae'n rhaid iddo, os yw'n atal y cyfryw gydsyniad, gynnal ar ei ben ei hun unrhyw setliad neu gyfaddawd neu unrhyw achos llys sy'n angenrheidiol i wrthsefyll yr hawliad neu'r archeb am dâl.

10. Nid oes dim yn y Rhan hon yn effeithio ar ddarpariaethau unrhyw ddeddfiad neu gytundeb sy'n rheoleiddio'r cydberthnasau rhwng yr ymgwymerwr a'r ymgwymerwr cyfleustod mewn cysylltiad ag unrhyw gyfarpar sydd wedi ei osod neu wedi ei godi mewn tir sy'n eiddo i'r ymgwymerwr ar y dyddiad y gwneir y Gorchymyn hwn.